

**НАРЕДБА № 25 ОТ 14 ДЕКЕМВРИ 2005 Г. ЗА
МИНИМАЛНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ХУМАННО
ОТНОШЕНИЕ ПРИ ОТГЛЕЖДАНЕ НА КОКОШКИ
НОСАЧКИ**

В сила от 01.05.2006 г.

Издадена от Министерството на земеделието и горите

*Обн. ДВ. бр.42 от 23 Май 2006г., изм. ДВ. бр.29 от 6
Април 2007г., изм. ДВ. бр.61 от 8 Юли 2008г.*

**Раздел I.
Общи положения**

Чл. 1. С тази наредба се определят:

1. общите и специалните минимални изисквания за хуманно отношение при отглеждане на кокошки носачки и системите за отглеждане;
2. задълженията на физическите и юридическите лица при прилагане на изискванията по т. 1;
3. задълженията на ветеринарномедицинските органи, свързани с контрола по спазване на изискванията по т. 1.

Чл. 2. Разпоредбите на наредбата не се прилагат за:

1. животновъдни обекти с по-малко от 350 кокошки носачки;
2. животновъдни обекти, които отглеждат кокошки за развъждане.

Чл. 3. (1) Системите за отглеждане на кокошки носачки са:

1. алтернативни;
2. за отглеждане в неуголемени клетки;
3. за отглеждане в уголемени клетки.

(2) Забранява се използването на системата по ал. 1, т. 2 от животновъдните обекти, въведени в експлоатация след 1.1.2003 г.

**Раздел II.
Общи изисквания към помещенията, в които се отглеждат
кокошки носачки**

Чл. 4. (1) Помещенията, в които се отглеждат кокошки носачки, отговарят на следните изисквания:

1. температура на въздуха - от 15 до 25 °С;
2. относителна влажност на въздуха - 60 - 70 %;

3. осигурена изкуствена вентилация, която поддържа скорост на движение на въздуха 0,2 - 0,3 m/s и гарантира оптимално ниво на запрашеност и концентрация на вредни газове, определени с технологичната програма;

4. осветление, осигурено при условията на ал. 2;

5. ниво на шум - не повече от 80 dB, като се избягва постоянният или внезапният шум;

6. вентилаторите, съоръженията за хранене и останалото оборудване са конструирани и поддържани по такъв начин, че да създават възможно най-малко шум;

7. помещенията, в които са разположени два и повече редове с клетки, разполагат с оборудване, което позволява инспектиране на всички редове без затруднения и улеснява изваждането на кокошките.

(2) Осветлението по ал. 1, т. 4 може да бъде:

1. изкуствено - с интензивност през деня 3,5 - 4,0 W/m², последвано от полумрак с достатъчна продължителност за успокояване на кокошките, който преминава в непрекъснат период на тъмнина; периодът на тъмнина е с продължителност 1/3 от денонощието, за да се осигури почивка на кокошките и да се предотвратят здравни проблеми, като имуносупресия и очни аномалии;

2. естествено - при което прозорците са разположени така, че светлината се разпространява еднакво върху пространството, на което са настанени кокошките.

Раздел III.

Задължения на собствениците и управителите на животновъдните обекти за отглеждане на кокошки носачки

Чл. 5. Собствениците и управителите на животновъдните обекти за отглеждане на кокошки носачки са длъжни да:

1. поддържат ежедневно хигиената в помещенията и клетките, без да предизвикват стрес при кокошките;

2. извършват редовно механично почистване и дезинфекция на помещенията, съоръженията и инвентара и винаги при подмяна на една партида кокошки с друга;

3. отстраняват ежедневно мъртвите кокошки и почистват изпражненията толкова често, колкото е необходимо;

4. проверяват здравословното състояние на животните най-малко веднъж дневно.

Чл. 6. (1) Не се допуска извършването на манипулации, които водят до осакатяване на кокошките по какъвто и да е начин.

(2) По преценка на ветеринарен лекар може да се подрязват човките на пилетата до 10-дневна възраст, предназначени за носачки, с цел да се предотвратят изкълването на перата и канибализмът.

(3) Манипулацията по ал. 2 се извършва от ветеринарен лекар или

ветеринарен техник.

Раздел IV.

Специални изисквания за хуманно отношение към кокошките носачки, отглеждани по алтернативните системи

Чл. 7. (1) Помещенията, в които се отглеждат кокошки носачки, разполагат със:

1. подове, конструирани по начин, който осигурява правилно положение на всички насочени напред пръсти на всеки крак;

2. линейни или кръгли хранилки, като при линейни хранилки е осигурена дължина на хранителния фронт най-малко 10 cm за кокошка, а при използване на кръгли хранилки - най-малко 4 cm за кокошка;

3. една от следните системи за поене:

а) улейни поилки за непрекъснато поене, които осигуряват 2,5 cm поилен фронт на всяка кокошка;

б) кръгови поилки, които осигуряват 1 cm поилен фронт на всяка кокошка;

в) нипелни поилки или чаши, като на всеки 10 кокошки се осигурява най-малко една нипелна поилка или чаша; когато поилките са поставени отвесно, всяка кокошка има достъп най-малко до две нипелни поилки или чаши;

4. най-малко едно гнездо за всеки седем кокошки; когато се използват групови гнезда, се осигурява най-малко 1 m² гнездово пространство за максимум 120 кокошки;

5. кацалки без остри ръбове, които осигуряват най-малко 15 cm място за кацане на всяка кокошка; не се допуска кацалките да се поставят директно върху постелята; хоризонталното отстояние между две кацалки е най-малко 30 cm, а хоризонталното отстояние между кацалките и стената - най-малко 20 cm;

6. най-малко 250 cm² подова повърхност с постеля на всяка кокошка, като повърхността с постеля заема най-малко 1/3 от подовата повърхност.

(2) Когато кокошките носачки могат свободно да се движат между различните нива в помещението, се спазват следните изисквания:

1. нивата не са повече от четири;

2. разстоянието между отделните нива е най-малко 45 cm, като поилките и хранилките се разполагат по такъв начин, че всички кокошки да имат достъп до тях;

3. всяко ниво е конструирано така, че да се предотврати падането на изпразненятия на долните нива.

(3) Максималната гъстота на отглежданото стадо в помещенията е 9 кокошки на 1 m² използвана площ.

Чл. 8. (1) Дворовете към помещенията, в които се отглеждат кокошките, отговарят на следните изисквания:

1. имат площ, съобразена с числеността на птичето стадо и характера на земята, с оглед да се предотврати всякакво контаминиране;

2. разполагат с корита за поене и с подслон, който осигурява защита от неблагоприятни климатични условия и хищници.

(2) Отворите, които осигуряват директен достъп на кокошките до дворовете се изграждат с минимални височини 35 cm и широчини 40 cm и се разполагат по цялата дължина на сградата. При всички случаи за стадо от 1000 кокошки се осигурява отвор с обща големина 2 m.

Раздел V.

Специални изисквания към клетките, които се използват при системите за отглеждане на кокошки носачки в неуголемени клетки

Чл. 9. Клетките, в които се отглеждат кокошки носачки, отговарят на следните изисквания:

1. свободната площ за всяка кокошка в клетката е не по-малка от 550 cm², измерени като хоризонтална повърхност, която да може да се ползва без ограничения;

2. прегъващите пластини за предпазване на яйцата се разполагат извън площта по т. 1;

3. дължината на хранителния фронт за всяка кокошка е не по-малка от 10 cm, като е осигурена възможност хранителната система да се ползва без ограничения;

4. във всяка клетка има най-малко две нипелни поилки или поилни чаши или улейна поилка за постоянно поене с дължина на поилния фронт не по-малка от 10 cm за всяка кокошка;

5. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2008 г., в сила от 08.07.2008 г.) подовете са конструирани по начин, който осигурява правилно положение и опора на всеки от насочените напред пръсти на всеки крак на кокошките и е с максимален наклон 8°; когато за подово покритие се използват материали, различни от правоъгълна метална мрежа, наклонът на пода може да бъде до 14 %;

6. височината им е най-малко 40 cm за 65 % от площта и най-малко 35 cm за останалата площ на клетката;

7. използваните материали не нараняват кокошките;

8. размерът на вратичката на клетката е с големина, която позволява изваждане на кокошката без болка и нараняване;

9. конструирани са по начин, който не позволява излизане на кокошките;

10. имат монтирани подходящи приспособления за естествено изтриване на ноктите на кокошките.

Раздел VI.

Специални изисквания към клетките, които се използват при системите за отглеждане на кокошки носачки в уголемени

КЛЕТКИ

Чл. 10. (1) Уголемените клетки, в които се отглеждат кокошки носачки, отговарят на следните изисквания:

1. общата им площ е не по-малка от 2000 cm²;
2. за всяка кокошка е осигурена най-малко 750 cm² площ в клетката, от които 600 cm² използваеми;
3. височината на клетката извън използваемата площ е най-малко 20 cm във всяка точка;
4. в клетката има гнезда;
5. в клетката има постеля, която прави кълването и ровенето възможни;
6. клетката е съоръжена с подходящи кацалки с дължина най-малко 15 cm за кокошка;
7. осигурена е дължина на хранителния фронт за всяка кокошка - не по-малка от 12 cm, която може да се ползва без затруднения;
8. налице е подходяща система за поене, съобразена с размера на стадото; при използване на нипелни поилки или поилни чаши в обсега на всяка кокошка има най-малко две нипелни поилки или чаши;
9. в клетките са монтирани подходящи приспособления за естествено изтриване на ноктите на кокошките.
10. размерът на вратичката на клетката е с големина, която позволява изваждане на кокошките без болка и нараняване;
11. конструирани са по начин, който не позволява излизане на кокошките.

(2) Широчината на пътеката между два съседни реда от клетки е най-малко 90 cm, като разстоянието между пода на сградата и дъното на първия ред клетки е най-малко 35 cm.

Раздел VII.

Въвеждане в експлоатация, регистрация и контрол на животновъдни обекти за отглеждане на кокошки носачки

Чл. 11. (1) (Изм. - ДВ, бр. 29 от 2007 г.) Собствениците на животновъдни обекти за отглеждане на кокошки носачки са длъжни да регистрират обекта по реда на чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД).

(2) На регистрираните животновъдни обекти по ал. 1 се издава удостоверение за регистрация.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 29 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2008 г., в сила от 08.07.2008 г.) При регистрацията всеки обект по ал. 1 получава ветеринарен регистрационен номер, който се състои от 8 символа - цифрата, посочваща метода на отглеждане съгласно ал. 6, инициалите "BG", кода на областта (от 01 до 28), и поредния номер на обекта при първоначалното му вписване в регистрите на РВМС.

(4) (Нова - ДВ, бр. 29 от 2007 г.) За идентифицирането на отделни групи животни, отглеждани в рамките на същия обект, ветеринарният регистрационен

номер се формира, както следва:

1. за животни, отглеждани в самостоятелна сграда в рамките на същия обект към номера по ал. 3, след цифрите на поредния номер на обекта се добавя малка буква на кирилица, указваща отделната сграда;

2. за животни, отглеждани по различни методи, отделните сгради, с различни методи на отглеждане, получават еднакъв пореден номер съгласно ал. 3 и различни кодове съгласно ал. 6.

(5) (Нова - ДВ, бр. 29 от 2007 г.) Инициалите на държавите - членки на ЕС, във ветеринарните регистрационни номера на обектите за кокошки носачки, регистрирани на тяхна територия, са изброени в приложение № 1.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 29 от 2007 г.) Методът на отглеждане, който се използва в обекта, се обозначава със следните цифрови кодове:

1. свободно отглеждане - 1;
2. подово отглеждане в закрити помещения - 2;
3. клетъчно отглеждане - 3;
4. биологично производство - 0.

(7) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 29 от 2007 г.) Ветеринарният регистрационен номер може да бъде използван и за други цели освен по тази наредба. Той се дава еднократно и остава постоянен.

(8) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 29 от 2007 г.) В РВМС се поддържа регистър за всеки животновъден обект за отглеждане на кокошки носачки с цел проследяване на яйцата, пуснати на пазара, който съдържа данни за:

1. обекта - име на обекта; адрес;

2. физическото лице, пряко отговорно за животните (гледач) - име, адрес, регистрационен/ни номер/а на други обекти за кокошки носачки, управлявани или собственост на гледача;

3. собственика на обекта, в случай че е различен от гледача - име, адрес, регистрационен/ни номер/а на други обекти за кокошки носачки, управлявани или собственост на гледача;

4. допълнителна информация за обекта: метод на отглеждане според кодовете по ал. 6, максимален капацитет на обекта в брой птици, които могат да бъдат отглеждани едновременно; ако се използват повече методи на отглеждане, се посочва допълнително максималният брой птици за всеки метод.

(9) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 29 от 2007 г.) Всички промени в регистъра се изпращат в централното управление на НВМС без закъснение и регистърът незабавно се актуализира след получаване на информацията за настъпилите промени в него.

Чл. 11а. (Нов - ДВ, бр. 29 от 2007 г.) С цел проследяване на яйцата, пуснати на пазара за консумация от човек, НВМС незабавно изпраща информация до компетентните ветеринарни власти на държавите - членки на ЕС, за данните от регистъра по чл. 11, ал. 8 и настъпилите промени в него.

Чл. 11б. (Нов - ДВ, бр. 29 от 2007 г.) (1) Забранява се отглеждането на кокошки носачки и пускането на пазара на яйца от тях в обекти, които не са регистрирани и получили ветеринарен регистрационен номер по реда на чл. 11.

(2) Контролът по спазването на ал. 1 се осъществява от органите на

НВМС.

Чл. 12. (1) Контролните органи на НВМС осъществяват контрол върху животновъдните обекти чрез извършване на проверки за спазване изискванията на наредбата.

(2) Собствениците и управителите на животновъдни обекти осигуряват достъп на контролните органи до всички места, където се отглеждат кокошките, и им предоставят цялата документация, необходима за осъществяване на контрола.

(3) Проверките по ал. 1 се извършват самостоятелно, едновременно с проверки с друга цел или по сигнал за нарушения.

(4) Националната ветеринарномедицинска служба предоставя необходимото обучение по изискванията на наредбата на собственици, ръководители и персонала в обектите за кокошки носачки.

Чл. 13. (1) При констатиране на нарушения по изискванията на наредбата контролните органи на НВМС:

1. издават задължителни предписания, в които посочват срок за отстраняване на нарушенията;

2. когато нарушенията не бъдат отстранени в определения по т. 1 срок, контролните органи разпореждат спиране на експлоатацията на обекта за срок, определен по тяхна преценка, но не по-дълъг от 6 месеца;

3. правят предложение до директора на РВМС, на чиято територия се намира обектът, да заличи регистрацията му и обезсили издаденото удостоверение;

4. налагат административно наказание и предприемат административни мерки по реда на ЗВД.

(2) Мярката по ал. 1, т. 3 се налага само в случаите, когато нарушенията не бъдат отстранени след изтичане на 6 месечния срок по ал. 1, т. 2 или при доказани системни и/или груби нарушения на изискванията по тази наредба.

(3) След отстраняване на нарушенията контролният орган по молба на собственика отменя разпореждането за спиране на експлоатацията на обекта по ал. 1, т. 2.

(4) Животновъден обект, чиято регистрация е заличена, може да бъде регистриран отново по общия ред, предвиден в ЗВД.

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 29 от 2007 г.) Ежегодно до 15 януари РВМС изпращат в НВМС обобщена информация за направените проверки за хуманно отношение към кокошките носачки за предходната година, която се нанася в таблицата на приложение № 2.

Чл. 15. (1) Националната ветеринарномедицинска служба оказва съдействие на представители на Европейската комисия при извършване на проверки в Република България за спазване на изискванията по тази наредба.

(2) Националната ветеринарномедицинска служба предприема необходимите мерки за изпълнение на препоръките на Европейската комисия,

направени след завършване на проверките по ал. 1.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Кокошка носачка" е кокошка над 18-седмична възраст от вида "Галус Галус", която се отглежда за добив на яйца за консумация.

2. "Клетка" е затворено от всички страни чрез решетъчна конструкция пространство, свързано в кафезна система, предназначена за отглеждане на кокошки носачки.

3. "Гнездо" е отделно обособено пространство за снасяне на яйца, чиито подови компоненти не съдържат метална мрежа, която може да влезе в контакт с птиците. Гнездото може да бъде индивидуално за всяка кокошка или групово за група кокошки.

4. (изм. - ДВ, бр. 29 от 2007 г.) "Използваема площ" е тази площ, която се предоставя за използване от кокошките и е с широчина най-малко 30 cm, височина най-малко 45 cm и с наклон на пода не повече от 14 %. Площта на гнездата не се счита за използваема площ.

5. "Постеля" е всеки ронлив материал, който не е вреден за здравето на кокошките и се използва за застилане на подовата повърхност, като дава възможност на кокошките да удовлетворяват етологичните си нужди.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 2. Въведените в експлоатация животновъдни обекти преди 1.I.2003 г. могат да използват системата по чл. 3, ал. 1, т. 2 до 31.XII.2011 г.

§ 3. Животновъдните обекти за отглеждане на кокошки носачки по алтернативните системи, одобрени до 1 януари 2003 г., следва да се приведат в съответствие с изискванията, посочени в раздел III, в срок до 31.XII.2006 г.

§ 4. За неуредените с тази наредба случаи се прилагат разпоредбите на Наредбата за защита и хуманно отношение към селскостопанските животни.

§ 5. Тази наредба се издава на основание чл. 149, ал. 3 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и отменя Наредба № 13 от 2002 г. за минималните изисквания за хуманно отношение при отглеждане на кокошки носачки (ДВ, бр. 48 от 2002 г.).

§ 6. Тази наредба влиза в сила от 1 май 2006 г.

§ 7. (Нов - ДВ, бр. 29 от 2007 г.) Тази наредба въвежда Директива на

Съвета 1999/74/ЕС от 19 юли 1999 г., формулираща минималните стандарти за защита на кокошките носачки, Директива на Комисията 2002/4/ЕС от 30.I.2002 г. за регистрация на обектите, отглеждащи кокошки носачки, обхванати от Директива на Съвета 1999/74/ЕС и Директива 2006/83/ЕС от 23 октомври 2006 г., изменяща Директива на Комисията 2002/4/ЕС от 30.I.2002 г. за регистрация на обектите, отглеждащи кокошки носачки, обхванати от Директива на Съвета 1999/74/ЕС, поради присъединяването на България и Румъния.

Заклучителни разпоредби
КЪМ НАРЕДБА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА НАРЕДБА № 25 ОТ
2005 Г. ЗА МИНИМАЛНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ХУМАННО
ОТНОШЕНИЕ ПРИ ОТГЛЕЖДАНЕ НА КОКОШКИ НОСАЧКИ

(ОБН. - ДВ, БР. 61 ОТ 2008 Г., В СИЛА ОТ 08.07.2008 Г.)

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение № 1 към чл. 11, ал. 5

(Ново - ДВ, бр. 29 от 2007 г.)

Списък на инициалите на държавите - членки на ЕС, във ветеринарните регистрационни номера на обектите за кокошки носачки, регистрирани на тяхна територия

AT	Австрия	UK	Обединено кралство
BE	Белгия		Великобритания
DE	Германия	BG	България
DK	Дания	CY	Кипър
ES	Испания	CZ	Чешка република
FI	Финландия	EE	Естония
FR	Франция	HU	Унгария
GR	Гърция	LT	Литва
IE	Ирландия	LV	Латвия
IT	Италия	MT	Малта
LU	Люксембург	PL	Полша
NL	Холандия	RO	Румъния
PT	Португалия	SI	Словения
SE	Швеция	SK	Словакия.

Приложение № 2 към чл. 14

(Предишно Приложение към чл. 13 - ДВ, бр. 29 от 2007 г.)

Таблица, обобщаваща данните от всички проверки, направени през годината, по отношение на хуманно отношение към кокошките носачки

РВМС		Година	
Вид и категория животни: Кокошки носачки		Начин на отглеждане: клетъчно (уголемени, неуголемени клетки) алтернативни системи (свободно отглеждане, подово)	
Брой на посетените обекти:			Брой на п
Брой на констатираните нарушения по следните изисквания			Брой на пр законови отстра на нару
Изискване	Наредба № 25 от 2005 г. за минималните изисквания за хуманно отношение при отглеждане на кокошки носачки	Общ брой нарушения	Предписания (брой)
1	2	3	4
1. Персонал	За животните трябва да полагат грижи достатъчен брой гледачи, които притежават необходимата квалификация и опит		
2. Инспекции	Собствениците на селскостопански животни осигуряват ежедневен контрол върху здравословното им състояние. За осъществяване на контрола в помещенията, където се отглеждат селскостопанските животни, се осигурява достатъчно осветление - неподвижно или подвижно, по всяко време. За болните и наранените селскостопански животни се полагат нужните грижи, а когато това е необходимо, незабавно се търси помощта на обслужващия ветеринарен специалист. Ако е необходимо, болните и наранените селскостопански животни се изолират в подходящо		

	помещение със суха и удобна постеля.
3. Водене на документация	<p>Ветеринарномедицинските органи водят документацията за проведените ветеринарномедицински лечебни третираня и манипулации.</p> <p>Собствениците на селскостопански животни водят документацията за умрелите селскостопански животни и съхраняват всички писмени предписания, издадени от ветеринарномедицинските органи. Документацията по ал. 4 се съхранява минимум 3 години.</p>
4. Свобода на движение	<p>На всяко селскостопанско животно се осигурява свобода на движение в съответствие с научните достижения, така че да не му се причиняват излишни страдания или нараняване.</p>
5. Сграда	<p>На селскостопанските животни се осигурява подходящо осветление, влажност, циркулация на въздуха и проветряване според техните физиологични и етологични особености и в съответствие с научните знания при спазване на нормите за концентрация на вредни газове и интензивност на шума.</p> <p>При строеж на помещения за отглеждане на животни се използват материали, които не са вредни за животните, разрешени са за целта и които позволяват цялостно почистване и дезинфекциране на помещението.</p> <p>Помещенията и съоръженията за отглеждане на селскостопански животни се конструират и поддържат така, че да нямат остри ръбове и стърчащи предмети, които могат да наранят селскостопанските животни.</p> <p>Осветеността на помещенията, в които се отглеждат селскостопански животни, се регулира през денонощието според физиологичните и етологичните особености на селскостопанските животни. Когато естествената осветеност на помещението е недостатъчна, се монтира подходящо изкуствено осветление.</p> <p>Не се разрешава отглеждането на животните при условия на постоянна тъмнина.</p>
6. Оборудване	<p>Когато е необходимо за опазване здравето на селскостопанските животни, в помещенията се инсталира система за изкуствена вентилация и алармена система за известяване при отказ на вентилационната система.</p>
7. Хранене и други субстанции	<p>Никакви други субстанции, с изключение на тези, дадени с терапевтична или профилактична цел или за зоотехнически цели, както е дефинирано според Наредба № 13 от 2001 г. за контрол върху субстанции с тиреостатично, хормонално действие и бета-агонисти</p>

(ДВ, бр. 53 от 2001 г.), не могат да се прилагат върху животни, освен ако не е доказано по безспорен начин, че нямат вредно действие върху здравето и благополучието на животните.

8. Хирургични
манипулации

Кокошки носачки:

1. Не се допуска извършването на манипулации, които водят до осакатяване на кокошките по какъвто и да е начин.

2. По преценка на ветеринарен лекар може да се подрязват човките на пилетата до 10-дневна възраст, предназначени за носачки, с цел да се предотвратят изкълването на перата и канибализмът.

3. Манипулацията по т. 2 се извършва от ветеринарен лекар или ветеринарен техник.

9. Развъдни

практики

Не се разрешава използването на методи за изкуствено или естествено развъждане, които причиняват сериозни страдания, наранявания или трайни увреждания на животните или има вероятност да доведат до тяхната смърт.
